

Η εξωκοινοβουλευτική Αριστερά στην Ιταλία. Αφιέρωμα στη Lotta Continua και τη Potere Operaio. Μέρος 1ο: Lotta Continua

barikat

Για να είμαστε σε θέση να αντιληφθούμε τι σημαίνει το έτος – ορόσημο 1968 για το εργατικό κίνημα της Ιταλίας (αλλά και συνολικά για τους κοινωνικούς αγώνες), πριν από οτιδήποτε θα πρέπει να αντιληφθούμε πού βρίσκονται οι ρίζες της περιόδου που έμεινε στην ιστορία ως ο "Ιταλικός Μάης" και πως προέκυψαν μέσα από τις κοινωνικές αναταραχές δυο μεγάλα εργατικά συνδικάτα που ενσωμάτωσαν στην ιταλική κοινωνία αυτό που με δύο κουβέντες χαρακτηρίζεται εξωκοινοβουλευτική Αριστερά.

Ο δρόμος για το Θερμό Φθινόπωρο.

Το Κομμουνιστικό Κόμμα Ιταλίας και η ματαιωμένη επανάσταση.

Η διαδρομή προς την κοινωνική έκρηξη του 1968 έχει αφετηρία περίπου είκοσι χρόνια πίσω, στο έτος 1948. Στις εκλογές του Απριλίου του 1948 το Κομμουνιστικό Κόμμα Ιταλίας χάνει τις εκλογές από το Κόμμα των Χριστιανοδημοκρατών. Η ιταλική αριστερά χάνει την ιστορική ευκαιρία να κυβερνήσει και να προκύψει στο εκλογικό αποτέλεσμα αυτό που στη κοινωνία ήταν σαφές: Η μεγάλη απήχηση του Κομμουνιστικού Κόμματος Ιταλίας. Ωστόσο, το γεγονός που καθόρισε σε μεγάλο βαθμό τη πορεία του Κ.Κ.Ι. ήταν η περίοδος που συνοπτικά ονομάστηκε ως « Η στροφή του Σαλέρνο».

Το 1943 οι παρτιζάνοι πραγματοποιούν επέλαση τη βόρεια Ιταλία, ενώ ταυτόχρονα λαμβάνουν χώρα μεγάλες απεργίες στις πόλεις του Τορίνο και του Μιλάνο και σταδιακά όλη η βόρεια και κεντρική Ιταλία βρισκόταν υπό τον έλεγχο των παρτιζάνων. Την ίδια στιγμή ο γενικός γραμματέας του Κ.Κ.Ι. Πάλμιρο Τολιάτι επιλέγει να τηρήσει μια εξαιρετικά μετριοπαθή στάση και συμμετάσχει στη κυβέρνηση εθνικής ενότητας, χωρίς να θέτει πολιτειακό ζήτημα και τη διενέργεια ελεύθερων εκλογών. Αυτή η επιλογή του Τολιάτι ερμηνεύτηκε ως η επιθυμία του Στάλιν να μην προκύψουν τριγμοί στις σχέσεις του ιδίου με τους Αμερικάνους και τους Άγγλους. Από τη περίοδο της «Στροφής του Σαλέρνο» και μετά η δυναμική του Κ.Κ.Ι. αυξανόταν συνεχώς και παρά τη συνεπή στάση των στελεχών του Κομμουνιστικού Κόμματος στη κυβέρνηση εθνικής ενότητας τα μέλη του αποπέμπονται από τη κυβέρνηση του 1948 καθ' υπόδειξη των Η.Π.Α., οι οποίες προσπαθούσαν να κατευθύνουν τις πολιτικές εξελίξεις στην Ιταλία και να εδραιώσουν τη κυριαρχία τους μέσω του σχεδίου Μάρσαλ [1]. Η ηγεσία του Κ.Κ.Ι. μετά από αυτή την ενέργεια επιλέγει για άλλη μια φορά να μην οξύνει τα πνεύματα και την ίδια στάση κρατάει μετά την απόπειρα δολοφονίας του Πάλμιρο Τολιάτι τον Ιούλιο του 1948. Αυτές οι ενέργειες παγίωσαν μια δομική αντίφαση που χαρακτήριζε τον ιταλικό κομμουνισμό και αναδεικνυόταν με τον πιο γλαφυρό τρόπο σε κάθε κρίσιμη πολιτική απόφαση. Πιο συγκεκριμένα, το Κ.Κ.Ι. χαρακτηριζόταν από τον εξής «δυσισμό»: Ενώ είχε μεγάλη απήχηση στην κοινωνία, περιοριζόταν στην άσκηση πολιτικής σε συγκεκριμένα πλαίσια χωρίς να αμφισβητεί τα όρια του κοινοβουλευτισμού.

Έτσι με το Κ.Κ.Ι. εκτός κυβερνητικού συνασπισμού ο ιταλικός καπιταλισμός γνώρισε ραγδαία ανάπτυξη. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας έγινε το προκάλυμμα της κυβέρνησης των Χριστιανοδημοκρατών. Κάποια χρήματα από τον κρατικό προϋπολογισμό δαπανήθηκαν για την αγροτική μεταρρύθμιση ώστε να αποκτήσει ο ιταλικός Νότος σταθερή οικονομία, ωστόσο, το ζήτημα της οικονομίας του ιταλικού Νότου ήταν πολυπλοκότερο και η νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση της Ιταλίας δεν είχε πρόθεση να το επιλύσει. Στην ουσία αυτή κατ' επίφαση μεταρρύθμιση είχε στόχο να καταστείλει τον κοινωνικό αναβρασμό και τις εκρήξεις. Ο στόχος αυτός εν μέρει επετεύχθη ωστόσο υπήρχε πλεονάζον εργατικό δυναμικό το οποίο κατευθύνθηκε είτε στον αναπτυσσόμενο ιταλικό βορρά είτε στο εξωτερικό [2].

Οι πρώτες εκρήξεις της δεκαετίας του 1960.

Σε όλη τη διάρκεια των δεκαετιών 1950 και 1960 η Ιταλία βιώνει το «οικονομικό θαύμα». Η ραγδαία ανάπτυξη της βιομηχανίας (κυρίως στο τομέα της αυτοκινητοβιομηχανίας, της ενέργειας και της μεταποίησης) οδηγεί χιλιάδες νέους να στελεχώσουν τις βιομηχανίες και είναι αυτοί οι άνθρωποι που θα παίξουν σημαντικό ρόλο στο ξεδίπλωμα του ριζοσπαστισμού του εργατικού κινήματος.

Τα πρώτα σκιρτήματα ριζοσπαστισμού αποτελούν οι διαδηλώσεις στη Γένοβα το 1960. Είναι η περίοδος όπου το κόμμα των Χριστιανοδημοκρατών επιδιώκει να σχηματίσει κυβέρνηση συνασπισμού με το ακροδεξιό MSI (<http://www.destranazionale.org/>). Ενώ λοιπόν που οι Χριστιανοδημοκράτες δοκιμάζουν να συνασπιστούν με ένα κόμμα εκτός του «συνταγματικού τόξου» ταυτόχρονα δίνουν άδεια στο MSI να πραγματοποιήσει συνέδριο στη Γένοβα. Ακόμα και η σημειολογία της πόλης έχει σημασία καθώς η Γένοβα αποτελεί μια πόλη με μεγάλη προσφορά στο αντιφασιστικό μέτωπο και με έντονη τη παρουσία της Αριστεράς[12]. Το αποτέλεσμα των συγκρούσεων με τις δυνάμεις καταστολής ήταν δεκάδες νεκροί και τραυματίες καθώς και η εμφάνιση μια νέας κοινωνικής κατηγορίας: Αυτή των «νέων με τα ριγέ μπλουζάκια» που ήταν αγωνιστές οι οποίοι είχαν περισσότερο σχέσεις μνήμης με τον αντιφασιστικό αγώνα, παρά συμμετοχής. Αυτές οι συγκρούσεις στη Γένοβα ήταν η αρχή ενός νέου ριζοσπαστικού κινήματος που από την αρχή του κιάλας κατάφερε να φέρει την αποσταθεροποίηση της πολιτικής ζωής και να θέσει νέους όρους στους κοινωνικούς αγώνες που θα ακολουθήσουν[3].

Την ίδια στιγμή, όμως, είναι σε εξέλιξη και μια ευρύτερη διαδικασία αναδιάρθρωσης του ιταλικού καπιταλισμού, που θα συνδυάζεται και με τη σταδιακή άνοδο της εργατικής μαχητικότητας. Από τη μια βαθαίνουν τα χαρακτηριστικά του καπιταλιστικού καταμερισμού με την εντατικοποίηση των ρυθμών εργασίας την μεταφορά τεχνικών δεξιοτήτων από τους εργάτες στις μηχανές, τη διατήρηση των χαμηλών ημερομισθίων και τη σταθερή παραβίαση συλλογικών αποφάσεων σε σχέση με το ωράριο εργασίας, τις άδειες των εργαζομένων τον κανονισμό εργασίας κτλ. Από την άλλη, αρχίζει να εμφανίζεται και μια νέα ποιότητα στους εργατικούς αγώνες που χαρακτηρίζονται από τη μαχητικότητα, την αμφισβήτηση των βασικών πλευρών του καπιταλιστικού χαρακτήρα της παραγωγής (ιεραρχία μέσα στην παραγωγή, διαβαθμίσεις στις αμοιβές, κανονισμοί εργασίας) και την προβολή αιτημάτων τόσο ριζοσπαστικών όσο και εξισωτικών. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο είναι που αρχίζουν να καταγράφονται τάσεις ριζοσπαστικοποίησης μέσα στο εργατικό κίνημα, σε μια περίοδο που η ηγεσία του Κ.Κ.Ι. επικεντρώνονταν στην κοινοβουλευτική πάλη.

Και ενώ η εργατική τάξη διευρύνεται και προτάσσονται νέοι προβληματισμοί, ο Τόνι Νέγκρι παρατηρεί από το 1956 και μετά (δηλαδή μετά το 20ο Συνέδριο του Κ.Κ.Σ.Ε. όπου σαν στόχος ετέθη ο δημοκρατικός δρόμος προς το σοσιαλισμό) πως το Κ.Κ.Ι. ακολουθεί μια συναινετική πολιτική εντελώς ασύμβατη με τις ανάγκες τις περιόδου και τονίζει: «Ο Τολιατισμός είναι η ιδεολογία του συμβιβασμού, της σύνθεσης με κάθε τρόπο, του συμβιβασμού με κάθε μέσο [...] Οι λαϊκές δυνάμεις, αυτές ήταν το υποκείμενο, ο όρος τάξη είχε ολότελα εξαφανιστεί από την κυκλοφορία, εκτός από τις περιπτώσεις λιτανείας. Ο Τολιατισμός έχει σαν αναφορά του τις λαϊκές δυνάμεις. Αυτές οι λαϊκές δυνάμεις αποτελούν τον κινητήρα της ιστορικής εξέλιξης, η σχέση δημοκρατίας-σοσιαλισμού αντιμετωπίζονται γενικά με οργανικούς όρους σε μια διαδικασία συνέχειας στο εσωτερικό της καπιταλιστικής ανάπτυξης, στην πράξη επομένως ούτε οι ανταγωνισμοί της καπιταλιστικής διαδικασίας ανάπτυξης λαμβάνονται υπόψη συγκεκριμένα, ούτε οι δυνάμεις που αναπτύσσονται στο εσωτερικό του καπιταλισμού και έρχονται σε αντίθεση με τα πιο καθοριστικά σημεία της ίδιας της ανάπτυξης αντιμετωπίζονται ποτέ».[4]

Η πρώτη μεγάλη κινητοποίηση που θα ανοίξει έναν κύκλο μεγάλων εργατικών αγώνων θα είναι η απεργία της FIAT τον Ιούλιο του 1962. Η FIAT ως σύμβολο του ιταλικού καπιταλισμού υπήρξε ιδιαίτερα ικανή στο να καταστέλλει τη συνδικαλιστική δράση. Για πρώτη φορά η FIOM εξετάζει το ενδεχόμενο γενικής απεργίας σε όλη τη FIAT, ενώ την ίδια στιγμή υπάρχουν ολοένα και αυξανόμενες εντάσεις και συγκρούσεις, κυρίως μέσα από την προσπάθεια της διοίκησης να αυξήσει σημαντικά τους ρυθμούς παραγωγής. Η απεργία έληξε άδοξα και «αμήχανα» καθώς ένα από τα συνδικάτα υπογράφει ξεχωριστή συμφωνία με τη FIAT και έτσι ακολούθησαν δύο μέρες συγκρούσεων με την αστυνομία έξω από τα γραφεία της FIAT στο Τορίνο. Ωστόσο το πρώτο βήμα είχε γίνει: ένα νέο κίνημα είχε βγει στο προσκήνιο. Ένα κίνημα που απαρτιζόταν από νέους εργάτες που πολιτικοποιούνταν και αμφισβητούσαν τους όρους οργάνωσης της εργασίας.

Το φοιτητικό κίνημα

Η επόμενη μεγάλη στιγμή θα είναι αυτή της έκρηξης του φοιτητικού κινήματος. Ας μην ξεχνάμε ότι το ξέσπασμα των φοιτητικών καταλήψεων στην Ιταλία προηγήθηκε του Γαλλικού Μάη. Βασικές αιτίες για το ξέσπασμα του φοιτητικού κινήματος ήταν ο υπερδιπλασιασμός των εισακτέων, η μαζικοποίηση του Πανεπιστημίου, οι ελλείψεις υποδομών και διδακτικού προσωπικού. Οι κινητοποιήσεις ξεκίνησαν από το Πανεπιστήμιο του Τρέντο το Γενάρη - Φλεβάρη του 1966 και το φθινόπωρο του 1966. Τον Ιανουάριο του 1967 υπάρχουν καταλήψεις στην Πίζα, την Μπολόνια, το Κάλιαρι και το Καμερίνο και τους επόμενους μήνες οι αγώνες ριζοσπαστικοποιούνται στο Τορίνο και τη Νάπολη. Χαρακτηριστικό του φοιτητικού αυτού κινήματος είναι ότι παραμερίζει την παραδοσιακή οργάνωση μέσω εκπροσώπων και επιμένει σε μορφές αυτοοργάνωσης με βάση τις συνελύσεις. Το φθινόπωρο του 1967 το κίνημα γενικεύεται. Το Νοέμβριο ξεκινά η μεγάλη κατάληψη του πανεπιστημίου του Τρέντο. Στις 18 Νοέμβρη καταλαμβάνεται το Καθολικό Πανεπιστήμιο του Μιλάνου, με 18.000 φοιτητές. Μέχρι το Φεβρουάριο η αναταραχή επεκτείνεται στο σύνολο σχεδόν των Ιταλικών Πανεπιστημίων, παρά την προσπάθεια των πρυτάνεων και της αστυνομίας να ποινικοποιήσουν τη συνδικαλιστική δράση. Συνολικά θα διωχθούν 2.700 φοιτητές σε όλη τη διάρκεια των φοιτητικών κινητοποιήσεων. Αποκορύφωμα αυτού του κύκλου των κινητοποιήσεων θα είναι οι μεγάλες συγκρούσεις των φοιτητών με την αστυνομία στη Valle Giulia στη Ρώμη την 1 Μάρτη του 1968, που σηματοδοτεί μια τομή και στη μαχητικότητα των φοιτητών και στην αστυνομική βία.

Αποτέλεσμα ήταν η ολοένα και μεγαλύτερη ριζοσπαστικοποίηση των φοιτητών. Αυτή αποτυπώνεται σε τοποθετήσεις που προχωρούν σε μια όλο και πιο βαθιά κριτική του εκπαιδευτικού μηχανισμού, στην άρνηση του καταπιεστικού, εκμεταλλευτικού και αλλοτριωτικού χαρακτήρα της σύγχρονης καπιταλιστικής κοινωνίας και στην αναζήτηση όρων σύνδεσης με άλλα κινήματα εκτός Πανεπιστημίου. Αποτυπώνεται, επίσης, σε όλο τον πλούτο των πρακτικών που θα δοκιμάσει, με την ολόπλευρη και έμπρακτη αμφισβήτηση της καθηγητικής εξουσίας, τα αντιμαθήματα, το συνεχές άνοιγμα προς την κοινωνία, τον βαθιά δημοκρατικό χαρακτήρα που θα πάρει [5][12].

Το θερμό φθινόπωρο και η Lotta continua.

Στο προσκήνιο και πάλι οι κινητοποιήσεις της FIAT αλλά και της Pirelli καθώς και της Siemens στα εργοστάσια του Μιλάνο. Στη γενική απεργία στις 19 Νοέμβρη του 1969 συμμετέχουν 20 εκατομμύρια εργαζόμενοι, όχι μόνο εργάτες αλλά και υπάλληλοι και ανώτερο τεχνικό προσωπικό. Μέσα στο γενικότερο αναβρασμό αρχίζουν να κάνουν την εμφάνιση τους νέες μορφές αυτοοργάνωσης και συλλογικότητας των εργατών., με το Κ.Κ.Ι να βρίσκεται μπροστά σε μια μεγάλη κοινωνική αναταραχή την οποία αφενός δεν αποδοκίμαζε, αφετέρου δεν μπορούσε να στηρίξει γιατί είχε ήδη χαράξει μια πορεία στη λογική του «δημοκρατικού δρόμου προς το σοσιαλισμό».

Ωστόσο ο Λουίντζι Λόνγκο ως γραμματέας το Κ.Κ.Ι. πράττοντας διπλωματικά και κατευναστικά συναντιέται με τους εκπροσώπους των καταλήψεων, ενώ έμπρακτα αποδέχεται ορισμένες από τις νέες μορφές οργάνωσης των εργατικών αγώνων (κυρίως το σύστημα των αντιπροσώπων).[6]

Η Lotta Continua κάνει την εμφάνιση της στις κινητοποιήσεις της FIAT το 1969. Σε πρώτη φάση αναπτύσσεται μέσα στο εργοστάσιο και ενσωματώνει το εργατικό δυναμικό που απεργεί. Σύντομα όμως ενσωματώνει και φοιτητές και ακτιβιστές που οργανώνουν συναντήσεις, δημιουργούν πλατφόρμα αιτημάτων και με τα αιτήματα των εργαζομένων, οργανώνουν συναντήσεις και συγκροτούν έναν άξονα διεκδικήσεων στομ οποίο συμπεριλαμβάνονταν: Η αύξηση των μισθών, η κατάργηση της κατηγοριοποίησης των εργαζομένων και οι λιγότερες ώρες εργασίας.

Ηγετική φυσιογνωμία της Lotta Continua υπήρξε ο Αντριάνο Σόφρι ενεργό μέλος της Αριστεράς από τα φοιτητικά του χρόνια. Το 1969 μετά το ξέσπασμα των φοιτητικών κινητοποιήσεων[12] και των απεργιών αποφάσισε να ενταχθεί στην εξωκοινοβουλευτική Αριστερά, συμβάλλοντας στην ίδρυση της Lotta Continua. Το όνομά του ενεπλάκη στη δολοφονία του διοικητή της αστυνομίας Λουίτζι Καλαμπρέζε. Η ιστορία αυτής της δολοφονίας ξεκινά στις 12 Δεκεμβρίου 1969, με την έκρηξη βόμβας στην Αγροτική Τράπεζα στο κέντρο του Μιλάνο. Αυτή η έκρηξη στην Πιάτσα Φοντάνα είχε σχεδιαστεί έτσι ώστε να προκαλέσει όσο γίνεται περισσότερα θύματα. Τελικά σκοτώθηκαν 16 πολίτες και τραυματίστηκαν 88. Η έκρηξη, οργανώθηκε ως απάντηση στο "θερμό φθινόπωρο" της λαϊκής εξέγερσης στην Ιταλία εκείνο το χρόνο. Η αστυνομία έσπευσε να στρέψει τις υποψίες στην άκρα αριστερά. Συνέλαβε αμέσως ως υπόπτους μερικούς αναρχικούς της πόλης, κι ανάμεσά τους τον Τζουζέπε (Πίνο) Πινέλι, εργάτη των σιδηροδρόμων. Επί τρεις μέρες ο Πινέλι ανακρινόταν στα κεντρικά γραφεία της Ασφάλειας του Μιλάνου. Τα

μεσάνυχτα της 15ης Δεκεμβρίου 1969 είδαν το σώμα του να πέφτει απ' το παράθυρο του τρίτου ορόφου. Ο Πινέλι βρέθηκε νεκρός από έναν δημοσιογράφο στην αυλή της Ασφάλειας. Κανείς ποτέ δεν πείσθηκε από την επίσημη εκδοχή περί "αυτοκτονίας", αλλά και κανείς ποτέ δεν καταδικάστηκε γι' αυτή την υπόθεση, παρά τις αναρίθμητες εντολές για δικαστική επίλυση της.

Την ανάκριση του Πινέλι είχε αναλάβει ο ίδιος ο επιθεωρητής Καλαμπρέζε, επικεφαλής άλλων πέντε αστυνομικών. Από την πρώτη στιγμή ο Καλαμπρέζι θεωρήθηκε υπεύθυνος για την "αυτοκτονία". Ο επιθεωρητής ανήκε στο ισχυρό παρακράτος της εποχής και διατηρούσε δεσμούς με αξιωματικούς του στρατού που καλόβλεπαν τη "λύση" του πραξικοπήματος. Σ' ολόκληρο τον Τύπο της ριζοσπαστικής αριστεράς ο Καλαμπρέζε αναδείχθηκε ως επίσημος δολοφόνος του Πινέλι. Στην εφημερίδα της Lotta Continua ,ο Σόφρι αρθρογράφησε εναντίον του Καλαμπρέζε, περιγράφοντάς τον ως φασίστα και δολοφόνο. Το πρωί της 17ης Μαΐου 1972 κάποιος άγνωστος δολοφόνησε τον Καλαμπρέζε. Η Lotta Continua χαρακτήρισε τη δολοφονία ως "μια ενέργεια στην οποία οι εκμεταλλευόμενοι διαπιστώνουν ότι αποδόθηκε δικαιοσύνη". Κάποιοι κατηγορήσαν τότε την εφημερίδα ότι παρότρυνε τους υποψήφιους δολοφόνους. Η δολοφονία του Καλαμπρέζε έμεινε τότε ανεξιχνίαστη, όπως και ο θάνατος του Πινέλι.

Δεκαέξι χρόνια αργότερα παρουσιάστηκε ως "μεταμελημένος" ένα παλιό μέλος της οργάνωσης, ο Λεονάρντο Μαρίνο και υποστήριξε ότι υπήρξε ο οδηγός του αυτοκινήτου των δολοφόνων του Καλαμπρέζε. Ως ηθικούς αυτουργούς κατάγγειλε τους ηγέτες της οργάνωσης Αντριάνο Σόφρι και Τζόρτζιο Πιетроστέφανι και ως εκτελεστή τον Οβίντιο Μπομπρέσι. Οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες "ομολόγησε" ο Μαρίνο έχουν μείνει ακόμα και σήμερα αδιευκρίνιστες. Αποδείχθηκε μόνο ότι βρισκόταν σε συνεννόηση-διαπραγμάτευση με την αστυνομία αρκετές εβδομάδες πριν πάρει την τελική του απόφαση να "μεταμελήσει". Οι μοναδικές "αποδείξεις" εις βάρος των τριών ανδρών έμειναν μέχρι τέλους του δικαστικού τους μαραθώνιου, η κατάθεση του Μαρίνο και τα άρθρα της Lotta Continua. Έτσι η μαρτυρία του Μαρίνο αποδείχτηκε συρραφή ανακριβιών.

Σε ότι αφορά την εξέλιξη της οργάνωσης της Lotta Continua μετά το επιτυχημένο πείραμα της ένωσης του φοιτητικού και του εργατικού κινήματος και την έκδοση της εφημερίδας, ο Σόφρι και οι σύντροφοι του αποφάσισαν να εντατικοποιήσουν τη δράση τους και να δημιουργήσουν οργανώσεις σε όσες περισσότερες ιταλικές πόλεις μπορούσαν. Κατάφεραν να δημιουργήσουν «εστίες δράσης» στη Ρώμη, στη Βενετία, στο Τρέντο, στη Γένοβα, στη Φλωρεντία όπου τα μέλη των συνελεύσεων σε πολλές περιπτώσεις έφταναν τα τετρακόσια η και τα 500 άτομα.

Το πρώτο συνέδριο της LC συγκροτείται στις 25 και 26 Ιουλίου του 1970 στο κλειστό γήπεδο του Τορίνο. Σε αυτό το συνέδριο αποφασίζεται η εντατικοποίηση της δράσης της LC με σκοπό την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ενσωμάτωση του εργατικού κινήματος, την ενίσχυση της εργασίας μέσω της ριζοσπαστικοποίησης των προλεταριακών αγώνων έξω από τον έλεγχο των πολιτικών κομμάτων και παρουσιάστηκε ένα πρόγραμμα με τίτλο «Καταλαμβάνοντας τη πόλη». Οι θέσεις αυτού του προγράμματος έγιναν πράξη σε πολλές ιταλικές πόλεις κυρίως του βιομηχανικού Βορρά (Μιλάνο, Τορίνο Ρώμη) αλλά και του φτωχού Νότου. Σε πρώτη φάση η LC προέβαλε την αυτονομία της εργασίας και σε δεύτερη φάση την κατάληψη των κοινωνικών δομών. Ακόμη ,η LC μάχονταν για το δικαίωμα στη κατοικία, τη μείωση των ενοικίων στους άνεργους και τους ανθρώπους της εργατικής τάξης καθώς και την αποτροπή εξώσεων. Υπήρχαν σε πολλές πόλεις επιτροπές κατοίκων που ερχόταν σε σύγκρουση με την αστυνομία ώστε να αποτραπούν οι εξώσεις. Στη πορεία

άρχισαν να γίνονται μεγαλύτερες συνελεύσεις όπου αποφασιζόταν αν θα έπρεπε να πληρωθεί το ενοίκιο και τι αντίτιμο είναι σε θέση να πληρώσει ο κάθε ενοίκιος. «Η κατοικία είναι δικαίωμα –μη πληρώνετε ενοίκιο» ήταν το κεντρικό σύνθημα αυτής της κινηματικής δράσης. Ένα άλλο ζήτημα που προσεγγίστηκε μέσω του συγκεκριμένου κινήματος ήταν η κατάληψη κτηρίων και ένας νέος τρόπος συλλογικής διαβίωσης όπου μεταξύ άλλων περιελάμβανε συλλογικές κουζίνες, ιατρικά κέντρα και μονάδες αλληλεγγύης[7].

Το 1972 κινούνται οι διαδικασίες ώστε η Lotta Continua να μετασχηματιστεί σε κόμμα. Στο συνέδριο του Ρίμινι (1 έως 3 Απριλίου 1972) προκύπτει ότι το αστικό κράτος γίνεται όλο και πιο αυταρχικό και πως η LC ως κόμμα οφείλει να ριζοσπαστικοποιήσει τη κοινωνία μέσα από τις δράσεις τις και να θέσει ως κυρίαρχη θέση της τον αντιφασισμό.

Σε ότι αφορά τον ένοπλο αγώνα, η LC καταθέτει μια διφορούμενη άποψη σύμφωνα με την οποία δεν εγκρίνει τις απομονωμένες δράσεις που στερούνται σύνδεσης με τις λαϊκές μάζες ωστόσο «απαιτείται μια πιο προσεκτική αξιολόγηση της επαναστατικής βίας σε σχέση με τα άτομα τα οποία τη δέχονται και το χρόνο στον οποίο πραγματοποιείται μια επαναστατική πράξη».[8] Αυτές οι θέσεις στο ζήτημα της ένοπλης πάλης αποτέλεσαν και το «όχημα» για να κατηγορηθούν τα μέλη της LC για το θάνατο του διοικητή της αστυνομίας Λουίτζι Καλαμπρέζε.

Η δεύτερη φάση του μετασχηματισμού της LC σε πολιτικό κόμμα έρχεται στις 14-15 Οκτωβρίου του 1972 όπου η ολομέλεια της LC ασχολείται με τη σχέση μαρξισμού-λενινισμού και εργατικού κινήματος και την ιστορία της ταξικής πάλης στην Ιταλία. Ένα ζήτημα που προβληματίζει την ολομέλεια είναι ότι ένα μεγάλο μέρος του εργατικού κινήματος διακατέχεται από ρεφορμιστικές αντιλήψεις για αυτό και προκύπτει ως πρόταση η ανανέωση των συμβουλίων στα εργοστάσια καθώς και των αντιπροσώπων.

Ο Αντριάνο Σόφρι τονίζει πως θέση της LC πρέπει να είναι «η αυτονομία της εργασίας ως στρατηγική, το κόμμα ως τακτική». Επαναφέρει τις θέσεις του πρώτου συνεδρίου σύμφωνα με τις οποίες δε μπορεί να γίνει κανένας συμβιβασμός στα πλαίσια του καπιταλιστικού καταμερισμού εργασίας επομένως η αυτονομία της εργασίας παραμένει πάγια θέση για τη LC που επιπλέον μάχεται κατά της μετανάστευσης των εργαζομένων, τη σύνδεση των εκπρόσωπων των εργαζομένων με τη βάση τους καθώς και τον κατακερματισμό των ειδικοτήτων των εργαζομένων[9].

Οι εξελίξεις στη Χιλή το 1973 με τη δολοφονία του Αλιέντε και τη δικτατορία του Πινοσετ, οδηγούν την LC να επαναλαμβάνει πως ένα μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα μιας αριστερής κυβέρνησης δεν αρκεί και πως ένα ρεφορμιστικό Κομμουνιστικό Κόμμα (για την LC το Κ.Κ.Ι. ήταν ένα ρεφορμιστικό κόμμα και ο Μπερλινγκουέρ ως εκφραστής του ιστορικού συμβιβασμού εκείνος που σε πιθανή κυβέρνηση της Αριστεράς θα ηγούνταν μιας ασταθούς κυβέρνησης) θα βρισκόταν δέσμιος κάποιου πραξικοπήματος σαν αυτό της Χιλής. Ο ρόλος της LC σε αυτή τη περίπτωση πρέπει να είναι ο ρόλος ενός επαναστατικού κόμματος που θα καλύψει τις ρεφορμιστικές αντιλήψεις και θα καταστείλει με κάθε τρόπο πραξικοπηματικές ενέργειες.

Στις αρχές του 1974 πεδίο πολιτικής αντιπαράθεσης έγινε ένα δημοψήφισμα σχετικά με τη κατάργηση του νόμου για το διαζύγιο. Η LC συγκρούστηκε με τη καθολική εκκλησιά και προσπάθησε να φέρει στο πεδίο της πολιτικής αντιπαράθεσης ένα ζήτημα θεσμικό ώστε να πλήξει τους Χριστιανοδημοκράτες που εκείνη τη περίοδο βίωναν μια βαθειά πολιτική κρίση. Στο δημοψήφισμα δεν πέρασε η θέση για κατάργηση του νόμου αλλά η μαχητικότητα υπέρ

του της κατάργησης δημιούργησε τριγμούς στη κυβέρνηση των Χριστιανοδημοκρατών. Δεκαπέντε μέρες μετά πραγματοποιείται βομβιστική επίθεση κατά τη διάρκεια διαδήλωσης στη Μπρέσια και λίγους μήνες μετά εκρήγνυται βόμβα στο τρένο «Italicus» με απολογισμό 12 νεκρούς.

Το δεύτερο εξάμηνο του 1974 πραγματοποιείται νέο συνέδριο όπου η LC αποφασίζει να συστηματοποιήσει τη θεωρητική του κληρονομιά και να αξιολογήσει την ιστορική αξία του κόμματος. Αποφασίστηκε πως πρέπει να συνεχιστεί ο αγώνας για τη κατάκτηση της πλειοψηφίας χωρίς απόχη από τον εξτρεμισμό και τις κινηματικές τάσεις. Διαπιστώθηκε πως «η παρατεταμένη κρίση του ιμπεριαλισμού» είναι η φράση –κλειδί για τον ορισμό της ιστορικής φάσης την οποία διένυαν εκείνη τη περίοδο και ερμήνευσε έτσι την αδυναμία του προλεταριάτου να μεταβεί σε πιο επαναστατικές θέσεις.

Σε ότι αφορά το Κ.Κ.Ι. θεωρούσε ότι υπάρχει μια αντίφαση μεταξύ των αναγκών του προλεταριάτου και της ηγεσίας. Στη LC θεωρούσαν πως το Κ.Κ.Ι. δε δύναται να παλέψει για τις ανάγκες των λαϊκών μαζών και πως έχει εγκλωβιστεί σε ένα πλαίσιο πολιτικής που καθορίζεται μόνο από την ανάλυση της εξουσίας.

Το αδιέξοδο

Από το 1975 αρχίζουν να προκύπτουν νέα κινήματα (κυρίως μαθητών και φεμινιστριών) για τα οποία η Αριστερά δεν είχε ακόμα τοποθετηθεί. Τα φεμινιστικά κινήματα αντιμετωπίστηκαν ακόμα και από την εξωκοινοβουλευτική αριστερά με αμηχανία πράγμα που απογοήτευσε το κίνημα. Τα αιτήματα για τη σεξουαλική απελευθέρωση και την αυτοδιάθεση των γυναικών είχαν σοβαρό αντίκτυπο στις οργανώσεις της LC. Ο Σόφρι χαρακτήρισε την αυτοδιάθεση προσωπική επιλογή και τήρησε αποστάσεις μεταξύ του κινήματος των φεμινιστριών και των πολιτικών επιλογών της LC. Σε αυτό το σημείο φάνηκε ασυμβατότητα της κινηματικής ταυτότητας που προέβαλε η LC και η αδυναμία αλληλεπίδρασης με ένα νέο κίνημα έξω από τα πολιτικά πλαίσια στα οποία είχε συνηθίσει να δρα.

Στις αρχές του 1976 η κυβέρνηση Μόρο παραιτείται και η LC πέφτει στην εκλογική μάχη προσπαθώντας να παρουσιάσει μια ενοποιημένη επαναστατική Αριστερά. Το εγχείρημα είναι πολύ δύσκολο τα αποτελέσματα των εκλογών βγάζουν νικητές τους Χριστιανοδημοκράτες, το Κ.Κ.Ι. λαμβάνει το 34% και βρίσκεται μια ανάσα από τη κυβέρνηση της Αριστεράς. Στην εθνική επιτροπή της LC ο Σόφρι κάνει λόγο για «τη πιο δραματική αποτυχία στην Ιστορία της Lotta Continua»[10].

Στις 31 Οκτωβρίου του 1976 στο συνέδριο του Ρίμινι ο Σόφρι αναφέρει πως πάρα τις αντιφάσεις που προέκυψαν το κόμμα πρέπει να παραμείνει ενωμένο και να διαλογείται με τα κινήματα. Ωστόσο το κλίμα στο συνέδριο ήταν –σχεδόν- πολεμικό. Οι περισσότεροι εξέφραζαν απόψεις σύμφωνα με την ατομικότητά τους και ο χαρακτήρας του συνεδρίου είχε δύο σκέλη: οι εργαζόμενοι και οι γυναίκες.

Μετά το συνέδριο η Lotta Continua ουσιαστικά διαλύεται. Οι οργανώσεις φυλλοροούν και η τελευταία επανασυσπείρωση τους πραγματοποιείται μετά από τη δολοφονία του Pier Francesco Lorusso (μέλους της LC) στη Μπολόνια, στις 11 Μαρτίου 1977. Εκεί γεννήθηκε το κίνημα της Μπολόνια και τα μέλη της LC ήρθαν σε επαφή και με αλλά στελέχη της

επαναστατικής Αριστεράς από την Γαλλία και τη Γερμανία. Εκεί διαπιστώθηκε η κρίση των επαναστατικών κόμματος καθώς και το γεγονός ότι η LC είχε απομακρυνθεί από τις θέσεις τις .Οι μέρες της Μπολόνια δείχνουν το τέλος καθώς μετά την εξάντληση του κινήματος ξέσπασαν τρομοκρατικά χτυπήματα[11].

Η εφημερίδα που συνέχισε να λειτουργεί έπαψε να είναι όργανο ενός οργανισμού και διεύρυνε το αναγνωστικό της κοινό ξεφεύγοντας από το πολιτικό προφίλ της LC. Το 1978 θα πραγματοποιήσει εκστρατεία υπέρ της απελευθέρωσης του πρωθυπουργού Άλντο Μόρο τον οποίο είχαν απαγάγει Ερυθρές Ταξιαρχίες. Μετά τη δολοφονία του θα κυκλοφορήσει η εφημερίδα με τίτλο : «Δε θα ξεχάσουμε». Αυτή η απόσταση με το παρελθόν προκάλεσε απόρριψη και αντιδράσεις. Γίνονται πολλές εσωτερικές διεργασίες εντός της εφημερίδας που θα σημάδουν μια πολιτική αναδιοργάνωση. Η εφημερίδα συνέχισε να κυκλοφορεί προβάλλοντας ακτιβισμούς και εργατικές διεκδικήσεις έως το1985 όποτε σταμάτησε η κυκλοφορία της.

[1] Φ. Κλαουντίν, Η κρίση του παγκόσμιου κομμουνιστικού κινήματος, Αθήνα, εκδ. Γράμματα, 1981.

[2] D. Kertzer, Politics and Symbols. The Italian Communist Party after the Fall of Communism, New Haven, Yale University Press, 1996.

[3] D. Fornari, «Η αμφισβήτηση της παραδοσιακής αριστεράς στην Ιταλία και οι πρώτες απόπειρες αυτονομίας από αυτήν»

[4] Α. Νέγκρι, Από τον εργάτη μάζα στον κοινωνικό εργάτη. Ο Ιταλικός «Μάης», Αθήνα, Εκδ. Κομμούνια 1983, σελίδα 79

[5] Κείμενα του ιταλικού σπουδαστικού κινήματος :<http://www.nelvento.net/archivio/68/ms/ms.htm>.

[6] Il Manifesto, "Pour contester le rôle des cadres techniques"

[7] Καταλαμβάνοντας τη πόλη, κοινωνικοί αγώνες στην Ιταλία 1971-1973

[8] Da N. Bobbio, Lotta Continua: storia di un'organizzazione rivoluzionaria, Savelli, Roma 1979, σελ. 103

[9] Gli operai. Le lotte. l'organizzazione. Analisi, materiali e documenti sulla lotta di classe 1973, Edizioni di Lotta Continua, Roma 1973, σελ. 359

[10] «Il linguaggio della confittualita», Lotta Continua» A cura di Micghela Ponzani, Fabio Papalia, Stefania Bianchi σελ.242

[11] Il linguaggio della confittualita», Lotta Continua» A cura di Micghela Ponzani, Fabio Papalia, Stefania Bianchi σελ. 244

[12] Παναγιώτη Σωτήρη, La Rossa Primavera (Σημειώσεις για τον ιταλικό Μάη), περιοδικό Θέσεις , τεύχος 104